

**Дослідження сучасної тенденції реалізації
ринку парафармацевтичних товарів в Україні через Інтернет
Немченко А.С., Міщенко В.І., Винник О.В., Мельничук К.В.**

Кафедра організації та економіки фармації

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

viktoriamischenko@ukr.net

В Україні аптечний ринок розширюється за рахунок парафармацевтичних (ПФ) товарів. Сюди відносяться зубні паста, креми, ароматичні масла, шампуні, бальзами, засоби для волосся і нігтів – широкий спектр товарів для краси і здоров'я, профілактичні товари. На цей час аптеки енергійно розширюють асортимент цих товарів. В аптеках з'явилися відділи товарів «для краси і здоров'я» з вільним доступом покупців за принципом супермаркету. Така форма викладення товарів парафармацевтичного асортименту оптимальна і в разі супроводу адекватної рекламної підтримки в самій аптеці і консультаціями продавця та здатна значно збільшити обсяг продажів цих товарів. Але ж світова економічна криза і пандемія коронавірусу спровокували необхідність перегляду традиційних принципів розвитку і функціонування парафармацевтичного ринку та ввести нові форми реалізації – через Інтернет.

Мета дослідження полягала у проведенні аналізу щодо тенденції реалізації ринку парафармацевтичних товарів в Україні через Інтернет

У роботі було використано такі матеріали, як: дані компанії SMD, щодо досліджень вітчизняного фарм ринку, ПФ асортимент компанії iHerb, з використанням методів системного аналізу, логічного та аналітичного.

У продовж останніх років на українському фармацевтичному ринку спостерігалася тенденція щодо зростання в грошовому вираженні та зменшенні в упаковках. Причини відомі: з одного боку, доходи населення росли, люди купували дорожчі препарати, а з іншого – демографічний фактор (зменшення населення країни). Що стосується індикаторів ринку за 5 місяців поточного року (січень-травень), згідно з даними компанії SMD, вони свідчать, що реалізація БАД зменшилася на (-4,14%), рецептурні лікарські засоби (ЛЗ) реалізувалися більш у порівнянні з рецептурними (табл). За даними таблиці можливо зробити такі висновки, що якщо раніше компанії, які виробляли БАД та ПФ товари планували виходити на нові ринки чи виробляти нові продукти та інш., то зараз, особливо наміри виходу на нові ринки виглядають досить нереалістичними, в зв'язку з відомими карантинними обмеженнями. Тому компанії почали налагоджувати нові шляхи реалізації ПФ товарів.

Індикатори фармацевтичного ринку в Україні січень-травень 2020 р. (за даними SMD Company, Аудит українського роздрібного фармацевтичного ринку)

Категорії	Упаковки (кількість)	В грошовому еквіваленті (грн.)	MSH, грн	GR в упаковках (+-%)	GR у грошах (+-%)
БАД	27,894,572	1,714,227,608	9%	-4,14%	1,32%
Безрецептурні ЛЗ	153,272,918	6,403,668,004	33%	3,29%	4,07%
Рецептурні ЛЗ	112,381,872	11,452,719,847	59%	7,43%	4,29%
Разом	293,549,362	19,570,615,458	100%	4,06%	3,95%

Системи логістики, щодо прямих продаж ПФ, які існували раніше були практично зруйновані, що, звичайно, вимагало створення нових. Що на цей час і відбувається. В умовах карантину багато країн тимчасово дозволили дистанційний продаж як ЛЗ, так й ПФ, але деякі країни цю практику впровадили у себе на постійній основі, продовжуючи напрацьовувати механізми регулювання цього процесу. Основне завдання, яке присутнє на сьогодні – забезпечити безпеку і якість не ПФ товарів, в цих ланцюжках продажів і, таким чином, гарантувати безпеку пацієнта.

Якщо модель дистанційної реалізації повноцінно запрацює в Україні, дистриб'юторам ПФ товарів доведеться вже конкурувати не між собою, а на міжнародному ринку. На прикладі ЛЗ, це складно усвідомити, оскільки їх обіг регулюється, але, ось що стосується ПФ товарів на цей час питання остається відкритим.

Прикладом нової форми дистанційної реалізації ПФ є фірма iHerb (<https://ua.iherb.com/info/about>), яка вже сьогодні генерує великі обсяги продажів БАД, ПФ товарів і фіто продуктів у всьому світі. Глобальний трафік Інтернет сайту iHerb складає приблизно 22,5 млн осіб щомісяця. Слід відмітити, що препарати, куплені на цьому ресурсі, істотно виграють у вартості для покупця, у порівнянні з прямими точками продажу. Слід відмітити, що iHerb має реєстрацію NSF GMP. Розподільні центри iHerb пройшли реєстрацію належної виробничої практики GMP. Фірма iHerb це глобальна компанія. Вона була заснована ще в 1996 р. Діяльність здійснюється за допомогою декількох розподільних центрів, розташованих в США і Азії.

Таким чином в Україні питання дозволу дистанційної реалізації ПФ товарів залишається відкритим з багатьох причин: відсутність регуляторної політики в цій галузі; неможливість забезпечити необхідні гарантії для учасників процесу; питання забезпечення якості при транспортуванні до кінцевого споживача; невизначеності статусу аптеки.